

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Süleyman SOYLU tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Bedia ÖZGÖKÇE ERTAN

Van Milletvekili

Yaşam hakkı, insanlık âleminin uzun mücadeleler sonucu elde ettiği tüm hak ve özgürlüklerin kullanılmasının temelini oluşturan bir haktır. İnsan hakları hukuku içinde değer sırası bakımından birinci sırada yer alır. Yaşam hakkına sahip olmadan diğer hak ve özgürlüklerin kullanılması mümkün değildir. Uluslararası sözleşmelerin ve insan hakları belgelerinin tümü yaşam hakkını mutlak güvence altına alır. Bu bakımdan yaşam hakkının "dokunulmaz" bir hak olduğu söylenebilir.

Yaşam hakkı, esas itibariyle kamusal makamlar tarafından öldürülmeme ve yaşama yönelmiş tehdit, tehlike ve risklere karşı kamusal makamlar tarafından korunma hakkını içerir. Devlet, yaşam hakkı karşısında hem aktif hem de pasif sorumluluk ve zorunluluk içerisinde.

Devlet adına şiddet kullanma tekeli elinde bulunduran kamu görevlileri (asker, polis, jandarma) yasal ve haklı zor kullanma durumlarında dahi "elverişlilik", "gereklilik" ve "orantılılık" gibi 3 alt ilkeyi içinde barındıran "ölçülülük" ilkesinin dışına çıkamazlar.

Devlet görevlilerinin mutlaka başka bir yolu bulunmaktayken kişileri öldürmeleri, yaşam hakkının devlet tarafından ihlalinin en ağır biçimi olarak görülebilir. Bu tür vakalara hukuk dünyasında "yargısız infaz" denilmektedir. Bu tür ölümlü olaylar Türkiye'de hala devam etmekte özellikle diğer doğu ve güneydoğu kentleri gibi Van ilinde de son dönemde yoğun olarak görülmektedir. Güvenlik güçlerinin operasyonları nedeniyle Van'da 2016 yılında 39 kişinin öldüğü ifade edilmektedir.

2016 yılındaki olayların hemen hepsine yönelik ilgili resmi makamlar yaptıkları açıklamalarla ev baskınlarının bir kısmında çatışma çıktığını iddia etmiştir. Yerel kaynaklar ise baskınlarda doğrudan sivillerin hedef alındığı ve sivillerin yaşam hakkının ihlal edildiği ileri sürülmüştür.

Öte yandan Van ilinde ev baskınları sonucu öldürülen kişilerle ilgili bu tür olayların son örneği 18 Ocak 2017'de meydana gelmiştir. Van ilinin Edremit ilçesinde bir eve baskın düzenleyen özel harekât polislerinin açtığı ateş sonucu yaşanan kovalamacanın ardından eve sığındıkları belirtilen 2 kadın öldürülmüştür.

Van ili özelinde Türkiye’de güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirilen öldürme eylemlerinin hukuki süreçlerine baktığımızda AIHM’in de vurgu yaptığı “etkili soruşturmanın” yapılmadığı iddia edilmektedir.

Bu bakımdan Türkiye’nin, AIHM’de yapılan yargılamalarda başta “etkin soruşturma yapılmaması” olmak üzere AIHS’in ilgili maddelerini ihlal ettiği için mahkûm olmaktadır.

Bu bağlamda;

1) Şiddet ve çatışma ortamının arttığı 20 Temmuz 2015’ten bu yana çıktığı iddia edilen çatışmalar, ev baskınları, “dur” ihtarına uyulmadığı gibi gerekçelerle Van ili sınırları içinde güvenlik güçlerinin operasyonları sonucunda 2016 yılı sonu itibariyle öldürülmüş kişi sayısı kaçtır?

2) Kolluk kuvvetlerinin (polis, jandarma, asker) aşırı/ölçüsüz/orantısız güç kullanmaları nedeniyle Van ilinde meydana gelen ölümlü veya yaralanmalı vakalar nedeniyle 20 Temmuz 2015’ten bu yana kaç soruşturma başlatılmıştır, bu soruşturmalar neticesinde dava açılabilmiş midir?

3) Söz konusu dosyalarda “gizlilik” kararı varsa gerekçeleri ne olmuştur?

4) Devam eden soruşturmalar nedeniyle veya iddianameye dönüştürülen soruşturmalar bakımından meslekten uzaklaştırılan kolluk görevlisi var mıdır?

5) Kolluk kuvvetlerinin (polis, jandarma, asker) aşırı/ölçüsüz/orantısız güç kullanmaları nedeniyle meydana gelen ölümlü veya yaralanmalı vakalar nedeniyle Türkiye “yaşam hakkını ihlal etmekten” ötürü AIHS’e taraf olduğundan bu yana AIHM’de kaç dosyada ne kadar tazminat ödemiştir?

6) Türkiye’nin yaşam hakkını ihlal nedeniyle tazminat ödemek durumunda kaldığı davalardan kaçında, Anayasanın 129. maddesi gereğince bu tazminatlar ilgili kamu görevlisine rücu edilmiştir?

7) Polis memurlarının amirlerinden izin almaksızın ateş açma yetkisine sahip olmasına neden olan PVSK’de bu iznin geri getirilmesi anlamında değişikliğe gidilmesi gündemde midir?